

Michał Tokarzewski-Karaszewicz „Torwid” (1893–1964) gen. broni
Uczestnik odsieczy Lwowa w 1918 r. i wojny polsko-bolszewickiej. W okresie międzywojennym pełnił m.in. funkcje dowódcy Okręgów Korpusów w Grodnie, Lwowie i Toruniu. Organizator i dowódca Służby Zwycięstwu Polski, następnie komendant okupacji sowieckiej ZWZ. Aresztowany przez NKWD w marcu 1940 r. i więziony do „amnestii” w sierpniu 1941 r. Po zwolnieniu został dowódcą 6 Dywizji Piechoty „Lwów”, a od marca 1943 r. zastępcą dowódcy Armii Polskiej na Wschodzie (gen. W. Andersa). Po wojnie pozostał na emigracji w Wielkiej Brytanii.

Kazimierz Sosnkowski „Godziemba” (1885–1969) gen. broni
Szef Sztabu I Brygady Legionów Polskich, w latach 1920–1924 minister spraw wojskowych. We wrześniu 1939 r. dowódca Frontu Południowego. W okresie listopad 1939–czerwiec 1940 r. był komendantem głównym Związku Walki Zbrojnej, kierując nim z zagranicy. W latach 1943–1944 – Wódz Naczelny Polskich Sił Zbrojnych, po wojnie – na emigracji w Kanadzie.

Stefan Rowecki „Grot”, (1895–1944) gen. dywizji
Uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, w okresie międzywojennym m.in. dowódca 55 Pułku Piechoty i Brygady KOP „Podole”. W kampanii wrześniowej dowodził Warszawską Brygadą Pancerno-Motorową. Od 5 października 1939 r. został pierwszym zastępcą dowódcy SZP, później komendantem głównym ZWZ i dowódcą Armii Krajowej do czasu aresztowania przez Niemców w czerwcu 1943 r. Zamordowany w sierpniu 1944 r. w obozie koncentracyjnym Sachsenhausen.

Tadeusz Komorowski „Bór” (1895–1966) gen. dywizji
W latach 1918–1921 brał udział w wojnie o granice z Ukraińcami i wojnie polsko-bolszewickiej. W okresie międzywojennym pełnił m.in. funkcję komendanta Centrum Wyszkożenia Kawalerii w Grudziądzu. We wrześniu 1939 r. był zastępcą dowódcy Kombinowanej Brygady Kawalerii płk. A. Zakrzewskiego. W konspiracji: komendant Obszaru Kraków ZWZ oraz zastępca komendanta głównego ZWZ i dowódcy AK. W lipcu 1943 r. został mianowany dowódcą Armii Krajowej, a we wrześniu 1944 r. – Naczelnym Wodzem. Po upadku powstania warszawskiego w niewoli niemieckiej do kwietnia 1945 r. Był premierem rządu RP na uchodźstwie w latach 1947–1949.

Leopold Okulicki „Niedźwiadek” (1898–1946) gen. bryg.

W okresie międzywojennym pracował m.in. w Sztabie Głównym Wojska Polskiego. W kampanii wrześniowej walczył w obronie Warszawy. Komendant Okręgu SZP-ZWZ Łódź. Od listopada 1940 r. we Lwowie. Aresztowany pod koniec stycznia 1941 r. przez NKWD, zwolniony w sierpniu 1941 r. dzięki staraniom gen. W. Andersa. Dowodził 7 Dywizją Piechoty na Bliskim Wschodzie. W maju 1944 r. jako cichociemny przedostał się do kraju. Ostatni komendant główny AK (od października 1944 r.). Aresztowany w marcu 1945 r. i wywieziony do Moskwy. Zmarł w sowieckim więzieniu w grudniu 1946 r.

August Emil Fieldorf, „Nil” (1895–1953) gen. bryg.

W kampanii wrześniowej dowódca 55 Pułku Piechoty. W 1941 r. działał w konspiracji w Wilnie i Białymstoku. W sierpniu 1942 r. mianowany dowódcą Kedywu Komendy Głównej AK. Od kwietnia 1944 r. formował i kierował organizacją „Niepodległość” („NIE”). W październiku 1944 r. został zastępcą dowódcy AK. 7 marca 1945 r. aresztowany przez NKWD. W 1947 r. powrócił do Polski. W lutym 1948 r. ujawnił się, podając prawdziwe imię i nazwisko oraz stopień generała brygady. W 1950 r. został aresztowany przez funkcjonariuszy UB. Skazany na karę śmierci – wyrok wykonano 24 lutego 1953 r.

Witold Pilecki „Witold” (1901–1948) rtm.

Uczestnik kampanii wrześniowej. W konspiracji współtworzył Tajną Organizację Wojskową. Po uzgodnieniu z kierownictwem ZWZ podczas łapanki w Warszawie oddał się we wrześniu 1940 r. w ręce niemieckie. Został osadzony pod fałszywym nazwiskiem w KL Auschwitz. Stamtąd przesyłał meldunki o sytuacji w obozie oraz zainicjował działalność konspiracyjną. Zbiegł w kwietniu 1943 r. Wziął udział w powstaniu warszawskim. Po wojnie działał w konspiracji antykomunistycznej. Aresztowany w maju 1947 r. przez bezpiekę, został skazany na karę śmierci – wyrok wykonano 25 maja 1948 r.

Władysław Liniarski „Mścisław” (1896–1984) ppłk

We wrześniu 1939 r. dowódca batalionu w 62 Pułku Piechoty. W strukturach ZWZ od grudnia 1939 r. Od października 1940 r. na Białostocczyźnie. Komendant Okręgu AK Białystok. Po rozwiązaniu AK 19 stycznia 1945 r. utworzył Armię Krajową Obywatelską. Aresztowany 23 lipca 1945 r., skazany wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 20 maja 1945 r. na dwukrotną karę śmierci, zmienioną później na 10 lat więzienia. Na wolność wyszedł 13 kwietnia 1954 r.

Zygmunt Szendzielarz „Łupaszka” (1910–1951) mjr

We wrześniu 1939 r. walczył w szeregach Wileńskiej Brygady Kawalerii. W konspiracji od początku 1940 r. Od listopada dowódca oddziału partyzanckiego na Wileńszczyźnie. W sierpniu 1944 r. odtworzył V Wileńską Brygadę AK na Podlasiu, prowadząc do września 1945 r. szereg działań wymierzonych przeciwko NKWD, UBP, MO i KBW. Aresztowany przez funkcjonariuszy MBP 30 czerwca 1948 r., skazany 2 listopada 1950 r. przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na karę śmierci – wyrok wykonano 8 lutego 1951 r.

Danuta Sziedzikówna „Inka” (1928–1946)

Ur. w Guszczewinie k. Narewki. Sanitariuszka AK-AKO, służyła m.in. w V Brygadzie Wileńskiej mjr. Zygmunta Szendzielarza. Aresztowana przez bezpiekę 20 lipca 1946 r. i osadzona w więzieniu w Gdańsku. W trakcie śledztwa była torturowana, mimo to odmówiła składania zeznań obciążających członków brygad wileńskich AK. Skazana 3 sierpnia 1946 r. przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku na karę śmierci. Zastrzelona przez dowódcę plutonu egzekucyjnego 28 sierpnia 1946 r.

Kazimierz Kamieński „Huzar” (1919–1945) kpt.

W kampanii wrześniowej walczył w 9 Pułku Strzelców Konnych, w konspiracji od grudnia 1939 r., początkowo w Batalionach Śmierci Strzelców Kresowych, następnie w ZWZ. W 1944 r. adiutant komendanta Obwodu AK Wysokie Mazowieckie, szef uzbrojenia Obwodu. W styczniu 1945 r. dowódca samoobrony Obwodu AK-AKO Wysokie Mazowieckie, później działał w Zrzeszeniu WiN. W 1949 r. objął dowództwo VI Brygady Wileńskiej. Aresztowany 28 października 1952 r. i skazany na śmierć – wyrok wykonano 11 października 1953 r.

Aleksander Rybnik „Dziki” (1906–1946) ppłk.

Dowódca batalionu w zgrupowaniu KOP gen. Wilhelma Orlika-Rückemanna we wrześniu 1939 r. W konspiracji komendant garnizonu Wilno (podczas okupacji sowieckiej), a następnie kolejno Obwodu AK Słonim i Obwodu Białystok-powiat (w czasie okupacji niemieckiej). W 1945 r. dowódca zgrupowania partyzanckiego AKO „Piotrków”, później zastępca prezesa Okręgu Białystok Zrzeszenia WiN. Aresztowany 19 kwietnia 1946 r. Skazany na karę śmierci – wyrok wykonano 11 września 1946 r. w białostockim więzieniu.

Zbigniew Rećko „Trzynastka” (1923–1946) por.

W konspiracji początkowo w Bojowej Organizacji „Wschód”, następnie w AK. 31 października 1942 r. wziął udział w akcji uwolnienia z aresztu Gestapo czterech oficerów Komendy Okręgu AK Białystok. Szef Kedywu w Komendzie Obwodu AK Zambrów. Aresztowany w marcu 1945 r. przez NKWD. Uciekł z białostockiego więzienia 9 maja 1945 r. Szef Kedywu Okręgu AKO Białystok, następnie adiutant prezesa Okręgu WiN Białystok. Zginął w nocy z 10 na 11 października 1946 r. w walce z funkcjonariuszami MO koło wsi Wólka Mała, pow. Wysokie Mazowieckie.

Jan Tabortowski „Bruzda” (1906–1954) mjr

W kampanii wrześniowej był zastępcą dowódcy pociągu pancernego. Dostał się do niewoli niemieckiej, z której zbiegł. Od lipca 1940 r. w szeregach ZWZ jako komendant Obwodu ZWZ Bielsk Podlaski. Podczas okupacji niemieckiej inspektor łomżyński i suwalski AK. Kontynuował działalność niepodległościową w strukturach AKO i WiN przeprowadzając kilka spektakularnych akcji, w tym m.in. opanowanie Grajewa. Ujawnił się 25 marca 1947 r. w PUBP w Łomży. Inwigilowany przez bezpiekę zaczął się ukrywać. Zginął 23 sierpnia 1954 r. podczas akcji na posterunek MO w Przytułach pow. Łomża.

Bronisław Jasiński „Komar” (1914–1992), kpt.

W ZWZ od lipca 1941 r. Od 1 lutego 1943 r. komendant Obwodu AK Augustów. Kontynuował opór po zakończeniu działań wojennych jako komendant Obwodu AKO Augustów (od lutego 1945 r.) i zastępca inspektora suwalskiego AKO. Ujawnił się w marcu 1947 r. Został aresztowany przez bezpiekę 24 sierpnia 1950 r. i w 1952 r. skazany na 6 lat pozbawienia wolności. Więzienie opuścił w grudniu 1954 r. ze względu na zły stan zdrowia.

Maria Michał Świtalski „Juhas” (1900–1958) ppłk

Po przejściu szlaku bojowego we wrześniu 1939 r. internowany na Litwie. Zbiegł z obozu i rozpoczął organizowanie konspiracji na Suwalszczyźnie. Od wiosny 1941 r. w strukturach ZWZ Suwałki, później szef Oddziału Operacyjno-Wyszkoleniowego w Komendzie Okręgu AK Białystok. Od połowy października 1945 r. prezes Okręgu WiN Białystok. Aresztowany 31 grudnia 1946 r., zwolniony po podpisaniu odezwy do członków WiN z wezwaniem do ujawnienia się. Ponownie aresztowany 22 października 1950 r. 31 stycznia 1952 r. skazany na karę 10 lat pozbawienia wolności.